

9

מחך סוגיא דפרט לאשת קטן והסגני שכוונתי לדעתו ועוד הוצא ראיות אמרות ובמ"ס לחלק בין אשה שיש לה קרובים ובין אשה שאין לה קרובים נדחים קלף ראיותיו. ומה שהוציא ראיה לסתור דברי רבינו יצחק מסוגיא דב"ב דף ק"ו ע"א דקאמר שמואל בודקין לקידושין לגירושין כו' ומקשה הגמרא ובי מלחא דבדקו לקידושין לגירושין ל"ל בדיקה ומשני לו' נלכח אלא ליבוס כו' ומעשה לדעת רבינו יצחק א"כ נסתר קושית הגמרא דהא משכחת קידושין בלא בדיקה ע"י אביו שקידש לו אשה. ואומר אני לפמ"ל דאפי' אם ניתא דדעת ר' יצחק לקידושין תורה ומעשה זכיה מ"מ יכול למחות דלא עדיף מהסבולות ע"ד ב"ד א"כ לא קשה מידי דלכתיב בדיקה ל"ל כיון שגמרס א"כ אין רלונו צד יאמר בפירוש שהוא מוחה קידושין הראשונים ויגרס ואז מותרת ממ"ל דאם כבר הגדיל וכיון שכבר הגדיל ולא מיהא שוב אינו יכול למחות א"כ מועיל הנם שהרי גדול הוא ואם עדיין לא הגדיל ואין הנם כלום מועיל מחמתו וספיר הקשה בדיקה ל"ל. אבל לפמ"ס בשם סר"ן שאין קידושין בעדו קטן כלום רק לרדף שימחה שבגדיל א"כ ספיר מוכח מכללן שלא כרבינו יצחק ב"י. ואמנם האמת יורה דרכו כי רבינו יצחק לא אמר זה אלא לקידושין דרבנן וסובר דקטן זכיה אית ליה מדרבנן ולא מן התורה ושוב ממויל לא קשה מהך דב"ב כמ"ס מהרי"ט בעלמנו ע"ס:

ואהר שכתבנו דבגדון דידן לא שייך חשש הראשון של רבינו יצחק מדבר עתה מחשש שטי שכתב רבינו יצחק דמאן לימא לן דלא ארזוי ארזי קמיה אחר גנדל וחסק וקבל כו'. הנה לכאורה קשה ע"ז ממשה ערוס בקידושין דף י"ב וכן קטן שקידש ע"ס דלף שכלת סבלותיה משגדיל אינה מקודשת דמחמת קידושין הראשונים שלה ולרבינו יצחק ב"י קשה כיון שכבר הגדיל א"כ דל סבלותיה מהבא בלא שום סבלותיה ויחוס דלמא ארזוי ארזי קמיה וקיבל וחישיבן לקידושין הראשונים בעלמ. ואין לומר דעד כאן לא חישיב רבינו יצחק דלמא ארזוי אלא בקידש לו אביו דכיון דלא קידש הוא עצמו יודע שאין זה קידושין ולכך חישיבן דלמא כשהגדיל ארזוי ונתרס שיחולו עשה אצל בקידש הוא עצמו סובר שאל' קידושין אחרים ולכן אינו מכוין לשם קידושין חדשים וכדלמרינן שם במשנה לענין סבלותיה ש"מ קידושין הראשונים שלה. דאם אינו סברא בלל דאלדריס בקטן שקידש הוא עצמו ודאי אין קידושין קטן כלום ואין שום חולק על זה ובקידש לו אביו הרי רבינו יצחק חשש תהלה שיחולו הקידושין ואין ניתא לענין ארזוי הסברא להיפוך לגמרי. וגם אין לומר דע"כ כיון שרבינו יצחק לארזוי אלא בקידש לו אביו כשעתה והסבחה הוא עדיין בענין זיד המקודשת מהסגדיל וחישיבן דלמא ארזוי וחלו קידושין עתה שהרי הטענה הוא בענין אצל שם במשנה מיירי שחבלו הקידושין קודם שהגדיל ואין להם כח לחול אחר שהגדיל כיון שאינם בענין ואף שכלת סבלותיה אחריו ע"מ קידושין הראשונים שלה ולא כיון צדט משום קידושין. דגם זה אינו סברא דממ"ל אם אין הפרושה בענין דלא מהני ריטויי משום דאין להם על מה לחול א"כ אין אומרים שחלו למפרע א"כ גם כשהן בענין מאי הוי כיון שאינו טען עתה צדט שום דבר ואין אומר שום דבר על קידושין עתה אף וחולו דכשם שלא חלה הנתינה למפרע כך לא חלה האחרונה למפרע דאין אחרים דקטן לא אחרים האב בשליחות ממשא אית צדט דארי עכשו בסברא שנים של רבינו יצחק דהיינו לארזוי אן קיימין דלא חלו בקטנותו ולא אחריו זכיה דאי אחריו זכיה א"ל לחשש ארזוי ובלא"ה מקודשת, וא"כ דברי רבינו יצחק קשיין:

והנלע"ד כוונת רבינו יצחק בזה דבמחמת צמ"ס ועוד מאחר שלא מיהא מאן לימא לן דלא ארזוי קמיה כו' אכתי לא נד מסברא הראשונה דכבר חלו הקידושין מעטע זכין, ואמנם מה שהוסף להחליט דלמא ארזוי כוונתו כפי מה שטענה במחשבתו הוא משום דע"כ חשש כיון הוא לרבינו יצחק רק מדרבנן כלשר הוכחתי לעיל מסוגיא דקידושין ד"ט דמזני אישות לקטן וכו'. ומעשה מתחילה אמר רבינו יצחק שיש לנו חשש דרבנן ושוב הוסיף לחוש אפילו לקידושין תורה דכיון דכבר חלו קידושין דרבנן בקטנותו חישיבן דלמא מהסגדיל ארזוי ארזי קמיה וסבר וקיבל וגמרי הקידושין להיות קידושין תורה וכמו קטנה שהגדילה דגמרי קידושין וסינו ג"כ כיון שכבר חלו הקידושין בקטנותה להיות קידושין דרבנן גמרי לגמרי מהסגדילה וסובר רבינו יצחק במחמת דגם יתומה קטנה שנתקדשה והגדילה גמרי קידושין מן התורה וכ"כ מהרי"ק בחשבה שם בשם רבינו יצחק דקטנה שהגדילה גמרי קידושין תורה. ואף שהקשה מהרי"ק עליו מסוגיא דגדס דף מ"ו ע"א דקאמר אם לא בעל מהסגדילה לא חישיבן לשמא גמרי ויכולם למאן דליכא ספק דאורייתא ולרבינו יצחק דגמרי קידושין תורה ליכא ספק דאורייתא ע"ס במהרי"ק. נלע"ד דסובר רבינו יצחק דהיינו מן הסתם אצל אם נתרלו וסברו וקיבלו אפי' לא בעל מ"מ אין דאורייתא ונתרלו חלו אצל אם לא דאורייתא והגדילה בסתם הוא רק מדרבנן מה שאינה יכולה למאן ובעל אפילו מן הסתם סתמא דמלתא כוונת סתים לשם קידושין. או אמינא דגם חשש דאורייתא הוא ג"כ חשש דרבנן והסתם מתחילה חשש מעטע זכין לאדם שלא בפניו. והנה זה פשוט דע"כ לא עדיף זה מחזיקן שחמרו בכתובות דף י"א שמעבלין ע"ד ב"ד ואמ"כ מסוק שם הגדילו יכולין למחות וא"כ גבי קידושין ג"כ בודאי הגדיל

יכול למחות וארי בעובדא דרבינו יצחק במחמת מוחה אחר שהגדיל שחבר מילן כשהיה בן י"ג וחלו וארך חשש רבינו יצחק מעטע זכין. אמנם שם בכתובות אמרו ר"ל שאם הגדילה שעה אחת ולא מיהתה שוב אינה יכולה למחות וקטן זה כיון שלא מיהתה עד חיי שנה אחר שהגדיל לא מהני מחמתו. זה חשש הראשון של רבינו יצחק. ואולם רבננו בעלי הסוס' שם בכתובות ד"ה לכו גדלה כתבו בשם ר"י דהא דהגדילה שעה אחת ולא מיהתה שוב אינה יכולה למחות סייו שנהגה מנהג יסדות כשהגדילה וא"כ בקטן זה שקידש לו אביו חשש ועדיין לא נשא לא שייך שנהגה מנהג אישות וספיר יכול למחות אף א"כ כל זמן שלא נהגה מנהג אישות וארי מילן א"כ כשהיה בן י"ג וחלו ע"ז מסוק דלמא ארזוי ונתרס וארי כמו נסיג מנהג יסדות שהוא גילוי דעת שרלוט ביהדות כן זה שנתרס לקידושין שוב אינו יכול למחות. זה הנלע"ד בפירוש דברי רבינו יצחק וא"כ חשש ארזוי קטן ותלוי בחשש הראשון דכיון לאדם וברר חלו קידושין וגמרי א"כ אצל היכא דלא חלו מתחילה גם רבינו יצחק לא חישיב לארזוי וממילא לא קשה עליו ממשה דקידושין דף י' דקטן שקידש אפילו שלה סבלותיה מהסגדיל לא חישיבן לקידושין דגם הוא עצמו קידש בקטנותו ואין מעשה קטן כלום ולא חלו בקטנותו ומה מועיל ריטוי בגדלותו על מה יחול ריטויי משא"כ בעובדא דרבינו יצחק שקידש לו אביו:

ומעתה מאחר שרוב הגדולים נחלקו על רבינו יצחק ב"י כמבואר במהרי"ק שם ולפמ"ס בלשם שיש לה קרובים או בקידש חתה החופה וכתב כהנא דהוה הוא לו גם ר' יצחק מודה דאין כאן זכיה וממילא גם חשש הטיי דלמא ארזוי ליכא ודעת סר"ן ג"כ לא שייך כאן דב"ה לא קאמר אלא בשנת י"ג וארי עובדא דליכא הוה קודם שהתחיל שנה י"ג. וגם כבר ביארתי במשנה אחרת סתירת דעת סר"ן מדברי הסופרים הראשונים. לכן נלע"ד דליתא דא הוא מותרת להנשא לעלמא בלי גט כלל. ואמנם להיות שרבינו יצחק הוא אחד מהסכים הראשונים וסיה צימי רש"י כמבואר בתוס' במסכת ע"ז דס"ט ע"ב דה"ט ואף שכתבתי שבגדון דידן גם הוא מודה מ"מ משא"ז קשה עלי בחשש אשת ארזי הסובר ולכן אם ילערעו עמי שני גדולי הדור המפורסמים בלימוד האמוניי שהוא לימוד התלמוד והסופרים הראשונים ואחריו הסקובל בדירט דור אחר דור מימות משה רבינו עד עכשו הגני מלערען בהדיאסו להסיר האשם הזאת לעלמא. דברי הסקוד בעול הטייטור ועול התלמודים, סד"ס:

ולדורות ששאלה כיצא בזה באה במדינת פולין לפני חתני הרב הגאון המפורסם מוה"ר יוסף נר"י ושלח לידי דברי קדשו בזה, וזה לשון חתני הגאון נר"י אשר השיב להבכמי קהלה ארת שנהלקו בזה:

סג הנח בדבר הקידושין והטייטור בשעת הרעש הגדול ערס ילאה הגזירה על הטייטורין ובקטן ילא הדת היה קל זיע סני וסיו חושבין סיוסו ח"ו הטייטורין מבלי תרופה ומחמת זה סיו משאלין קטן לקטנה בחופה וקידושין וכעת הדבר חוזרים ונעשה מעשה בקבלתכס קטני הדת עשה שידוך אחר רק קלף מערערים על זה מחמת קידושין הראשונים של הקטן. וריתס לדעת דעתו הקלושה אין נועס: אומר אני כי דעת ר"י בר ברזילי ז"ל שכתבסבת מהרי"ק דחשש להחזיר גט משום דכיון לאדם שלא בפניו וכתב סה"ל בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ז' דלדבריו ז"ל משום קידושין תורה אפי' עלה יעו"ש. ואני תמה מאד שהרי גמרא ערוכה בפ"ק דקידושין ד"ע ע"א אמר ר"ז ת"ש וכו' פטו לאשת קטן וארי אחרת מיעד א"כ מליו אישות לקטן ע"ס, וא"כ לדברי ר"י ברזילי הרי מליו אישות לקטן כדכיו שקידש לו אשה מחמת זכין לאדם שלא בפניו וקידושין תורה סה. וגם אליבא דמסקנא דאין יעוד אלא בגדול ואינו יכול ליעד לבנו קטן קשה לדברי ר"י בר ברזילי אמאי אינו יכול ליעד לקטן מעטע זכין לאדם שלא בפניו:

עוד קשה לי מגמרא ערוס מה' גיטין פ' המגרס דפ"ה ע"א בעי מתייה ר"ש מר"ט חזן מקידושין קטן מסו מי אחריון הסתא לכו בר הויה הוא וכו' ולדעת ר"י בר ברזילי קטן ג"כ בר הויה הוא רק שלא יקדש הוא עצמו ואחר יזכה בשבילו לשמו. ועוד דא"כ קטנה יתומה שקידשה אמה ואחיה דהוה רק קידושין דרבנן וגמס לא אחריון דהוי קידושין תורה מעטע זכיה וקרא דלת בתי נתיי וגו' אפשר לומר דאם מסרה למטול ומוכה שחין דודאי חוב הוא לה אפ"ס קידושין האב קידושין מגזירת כהנא: **וגם** קשה לי למע חוקקן טייטורין להרס סיו יכול להיות צו קידושין תורה ע"ס פקח שהרי בודאי אין חילוק בין אב לאם לקטע דקטן לאדם שלא בפניו. גם כלל גדול הוא דהרס כשם שנוסם כך מוליא ולדבריו ריב"ז משכחת שנוסם ואינו מוליא שאם קידש לו אחר א"כ הוי קידושין תורה. גם קשה לי לדברי ר"י בר ברזילי דחשו זכיה גמורה הוא בלי מערבות שוב הרי חסרנו על אינו מוליא שאם קידש לו אחר א"כ הוי קידושין תורה. לירד לבניו דבריו ז"ל כפי שכתב המעשה למאן ז"ל שיהיו קידושין תורה. אך מי יבוא אחר ר"י בר ברזילי והצגת המעשה למאן ז"ל בדבריו ובחמת כמה גדולים כמסובותיהם חששו לדבריו. והפ"י ז"ל בס' מ"ג סביו דבריו וכתב:

אם
זה
ידון
בקו
קיד
דלי
ס"י
היו
קיד
זכין
וא"כ
כא
בקט
סוס
על
אם
א"כ
ומה

ור
ומה
גז
אם
וכו'
סני
לקי

וב
כד
דק
ס"י
חיל
מה
תיר
עיון
מיו
אחי
ז"ל
מד
לק
דל
דח

הבו

סד

סד
מח
וגמ
אחי
דב
מקי
סח
ומי
כח
ואי
תפי
בר